

Diplomasız Olarak Hasta Tedavi Etme Hususunun Tartışması: Olgu Sunumu

Hacer YAŞAR TEKE¹

Hülya YAZAR²

Giriş

Büyük Britanya'da 1856 da tıp yasası yürürlüğe girmeden önce isteyen ve halkın doktor olarak kabul ettiği herkes tıbbi uygulama yapabilmekteydi (1). Günümüzde İngiltere ve Amerika'da tıp eğitimi benzer standardizasyonlar geliştirmiş olup, her bir uygulama için (GETAT uygulamaları osteopathi vb. dahil olmak üzere) ayrı okullarda eğitim alınarak, bitirme sınavlarının yan sıra board sınavlarını da başarı ile geçmeyi içeren ve çalışma hayatı süresince devam eden board sınav sistemi ile bu başarının sürdürülmesi gereken zorlu bir eğitim alanıdır. Bu ülkelerde lisans ve istenilen sertifikalar olmadan herhangi bir tıbbi girişimde bulunulması durumunda hukuki yaptırım mevcuttur (1).

Tıbbi müdahalenin hukuka uygunluğu ceza sorumluluğunun doğmasının engellenmesi açısından önemli bir husustur. Hekim-

lik sıfatı olmaksızın tedavide bulunan kişi, tedavi sonucunda sağaltım sağlansa dahi hekimlik sıfatı olmaksızın tedavi davranışında bulunduğundan dolayı sorumluluğu vardır. Ülkemizde 1928 yılında yayınlanan 1219 sayılı Tababet Şuabatı San'atlarının Tarz-ı İcrasına Dair Kanunun ilgili maddeleri gereği hekimlik yapabilmek için kişinin tıp fakültesinden diploma sahibi olmasına ihtiyacı vardır. Ayrıca Sağlık Bakanlığı onaylı ve tescilli hekimlik yapabilmek için de mecburi hizmetini bitirmesi gerekmektedir. Ek olarak ilgili kanunlarda yardımcı sağlık personeline ve diğer sağlık personeline tek başlarına yapabilecekleri basit tıbbi müdahaleler ve hekim gözetiminde yapabilecekleri işler ayrıntılı olarak yetki durumları tanımlanmış olup, son yıllarda getirilen Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları (GETAT) Yönetmeliğinde sertifikalı sağlık personelinin yapabileceği işler ve ilgili hususlarda açık ve net bir şekilde belirlenmiştir.

---

¹ Doç. Dr., Ordu Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD., haker.hgulderen2004@gmail.com

² Doç. Dr., Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi Nöroloji Kliniği, hyazar2008@gmail.com

ile hareket etme olarak değerlendirilebilir. 5187 sayılı Basın Kanununun Basın Özgürlüğü ile ilgili 3 maddesinde belirtildiği üzere “.....Basın özgürlüğünün kullanılması ancak demokratik bir toplumun gereklerine uygun olarak; başkalarının şöhret ve haklarının, ve ahlâkının, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği ve toprak bütünlüğünün korunması, Devlet sırlarının açıklanmasının veya suç işlenmesinin önlenmesi, yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması amacıyla sınırlanabilir” şeklinde düzenleme bu hususta yapıldığı görülmektedir.

Sonuç

Epilepsi vb. yaşam kalitesini olumsuz etkileyen, ciddi tıbbi komplikasyonlar gelişme potansiyeli taşıyan hastalıkların tıbbi tedavisinin düzenli ve sürekli olması hastanın yararı açısından değerlendirilmesi önemli bir husustur. Tıbbi tedavinin uzunca bir süre yetkisiz hekimlik uygulamaları ile kesintiye uğraması hastanın zarar görmesine neden olabileceği gibi geri dönüşü olmayan ciddi komplikasyonlara neden olabilir. Hukuki mevzuattığımız da tanımlanan ve hangi koşullarda ve endikasyonlarda uygulanacağı belirtilen ve sertifikasyonu gerektiren GETAT uygulamaları çoğu zaman destek tedavi olarak uygulanması gereken yöntemlerdir.

Tıpla ilgili mevzuat ve hukuki unsurlarla birlikte yapılan değerlendirmede yetkisiz hekimlik suçu ile ilgili olarak; suçun mağdura karşı birden fazla kez işlenmesi, belirtilen hastalığın tedavisinde endikasyonu olmaması, şüphelinin hekim tavrı seçimliliğinin davranış paterni göstermesi, şüphelinin tıbbi uygulama ile ilgili yetki belgesinin veya sertifikasyonun olmaması, bir hekimin icra etmesi beklenen düzeyde ve yoğunlukta olarak eylemi gerçekleştirmesi, lisansız ve etiketsiz

ilaç uygulamalarını yaş, cinsiyet, kilo, uygun alım yolu dışında ve hastaya zarar verebilecek yan etkileri değerlendirmeden yapılması, ödül, kazanç sağlama vb. sekonder çıkarlarını önceleme hali olması, hastanın alması gereken ve almadığı durumda sağlığını tehlikeye düşmesine neden olacak şekilde tıbbi tedavisini engelleyecek bir duruma mahal vermesi vb. olgu ve olaylara göre değişebilecek geniş perspektiften bakış açısıyla durumların değerlendirilmesi önemli bir husustur.

1219 sayılı kanunda sürekli ek düzenlemeler yapılmakla birlikte güncel tıbbi ve hukuki uygulamaların gerisinde kalan eski bir kanun olduğu dikkate alındığında, konu ile ilgili hukuki değerlendirme, geliştirme ve yassallaştırmaya ihtiyaç duyulduğu bir gerçektir. Hem etik olarak hem de yetkisiz hekimlik suçu ile ilgili cezai yaptırımlar ile ilgili olarak medya yoluyla (yeni güncel internet, sosyal medya kavramlarını da içerecek şekilde) suçun işlenmesi kamu sağlığı güvenliği için bir tehdit oluşturması nedeniyle cezanın artırılması ile ilgili fıkralara da ihtiyaç duyulabilir.

Kaynaklar

1. Forbes G. Legal implications of medical practice in USA and Great Britain. *British Medical Journal*,1951;1210-1217.
2. Disder E. Yetkisiz Hekimlik Suçu. (1219 sayılı Kanun m.25)TAAD, 2019; 11 (38):295-313
3. Aman T. Control of medical practice: a comparative perspective, Canada and Japan. University of Manitoba Winnipeg Faculty of Law. Master Thesis. 1999.
4. Conroy S, Choonara I, Impicciatore P, Mohn A, Arnell H, Rane A, et al. Survey of unlicensed and of label drug use in paediatric wards in European countries. *European Network for Drug Investigation in Children. BMJ*. 2000;8(320):79-82
5. Council of Europe. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. www.echr.coe.int/Docum ents/Convention_ENG.pdf (E.T 28.07.2021)
6. Aagard L, Kristensen K. Off- label and unlicensed prescribing in Europe: Implications for Patients' informed consent and liability. *International Journal of Clinical Pharmacy*,2018;40:509-512

7. Chowdhury FR, Alam B. Unethical an unauthorized medical practice-an alarming situation. J Medicine, 2007;8:1-2
8. Ecks S, Basu S. "We always live in Fear" Antidepressant Prescriptions by unlicensed doctors in India. Culture Medicine and Psychiatry,2014;38:197-216
9. Noh T-H. Analysis of Korean Supreme Cases Regarding Medical Practice and Clarifying the Morning of medical Practice. The Korean Society of Law and Medicine. 2010;11-73.
10. Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları (GE-TAT) Yönetmeliği <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=20164&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> (E.T: 24.07.2021)
11. Mollahaliloğlu S, Uğurlu FG, Kalaycı MZ, Öztaş D. Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamalarında Yeni Dönem. Ankara Med J, 2015, 15(2):102-105
12. Basın Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat-Metin/1.5.5187-20080320.pdf> (E.T: 25.07.2021)